KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 29.4.2026 r.
COM(2026) 174 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z postępów we wdrażaniu dyrektywy 2014/89/UE ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich

Drugie sprawozdanie

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

z postępów we wdrażaniu dyrektywy 2014/89/UE ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich

Drugie sprawozdanie

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie 2
2. Postępy we wdrażaniu od czasu ostatniego sprawozdania 3
   - 2.1. Przyjęcie i przegląd planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich....3
   - 2.2. Wdrożenie wymogów dotyczących planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich określonych w dyrektywie w sprawie PPOM 7
     - 2.2.1. Art. 5 ust. 1 – Stosowanie podejścia ekosystemowego....8
     - 2.2.2. Uwzględnienie aspektów środowiskowych, gospodarczych i społecznych oraz aspektów bezpieczeństwa....10
     - 2.2.3. Wspieranie spójności 11
     - 2.2.4. Wzajemne oddziaływanie lądu i morza 13
     - 2.2.5. Zaangażowanie zainteresowanych stron i udział społeczeństwa....14
     - 2.2.6. Wykorzystywanie najlepszych dostępnych danych i dzielenie się danymi....16
     - 2.2.7. Współpraca między państwami członkowskimi i na poziomie basenów morskich....18
     - 2.2.8. Współpraca z państwami trzecimi 19
   - 2.3. Wyzwania związane z wdrożeniem 20
3. Dalsze działania 22

1. WPROWADZENIE

Niniejszy dokument jest drugim sprawozdaniem Komisji Europejskiej dla Parlamentu Europejskiego i Rady wymaganym na podstawie art. 14 ust. 2 dyrektywy 2014/89/UE ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich („dyrektywa w sprawie PPOM"). Przedstawiono w nim przegląd postępów poczynionych przez państwa członkowskie we wdrażaniu dyrektywy w sprawie PPOM od 2022 r.[1], kiedy to opublikowano pierwsze sprawozdanie Komisji. Zgodnie z obowiązkami sprawozdawczymi określonymi w art. 14 ust. 2 przegląd ten jest oparty na faktach i ma charakter analityczny.

W sprawozdaniu tym skupiono się na:

- postępach poczynionych przez państwa członkowskie w zakresie przyjmowania, przeglądu i aktualizacji ich planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich;

- wdrożeniu kluczowych wymogów dyrektywy w sprawie PPOM w odniesieniu do planowania, w tym dotyczących stosowania podejścia ekosystemowego, uwzględnienia aspektów środowiskowych, gospodarczych, społecznych oraz aspektów bezpieczeństwa, wzajemnego oddziaływania lądu i morza, spójności z innymi politykami, zaangażowania zainteresowanych stron, wykorzystania danych oraz współpracy prowadzonej w obrębie UE i z państwami trzecimi;

- wyłaniających się tendencjach, a także różnicach między państwami członkowskimi i doświadczanych przez nie wspólnych wyzwaniach, napotykanych podczas planowania przestrzennego obszarów morskich od początkowej fazy przyjęcia planu przez kolejne cykle planowania.

Z analizy Komisji wynika, że wdrażanie dyrektywy w sprawie PPOM zbliża się do fazy końcowej w całej UE. Aktualnie 20 z 22 nadbrzeżnych państw członkowskich przyjęło co najmniej jeden plan zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, a wiele z nich dokonało już przeglądu, zmiany lub ukierunkowanej aktualizacji swoich planów. W kilku państwach członkowskich rozpoczyna się drugi lub trzeci cykl planowania, co świadczy o przejściu od wstępnego przygotowania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich do ich rutynowego wdrażania, monitorowania i przeglądu adaptacyjnego.

Niniejsze sprawozdanie opiera się przede wszystkim na przedłożonych przez państwa członkowskie planach zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich i powiązanej dokumentacji, informacjach dostępnych za pośrednictwem europejskiej platformy planowania przestrzennego obszarów morskich oraz dowodach zgromadzonych w ramach badania uzupełniającego[2] opracowanego dla Komisji, dialogu na temat wdrażania[3], dokumentach

---

[1] Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady z postępów we wdrażaniu dyrektywy 2014/89/UE ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich, COM(2022) 185 final.

[2] Badanie dotyczące wdrożenia przez państwa członkowskie UE dyrektywy 2014/89/UE w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich.

[3] Dialog z komisarzem ds. oceanów i rybołówstwa Costasem Kadisem na temat wdrażania dyrektywy w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich.

Komisji[4], a także projektach i innych źródłach[5]. Wszystkie te informacje stanowią podstawę analityczną oceny przedstawionej w niniejszym dokumencie.

2. POSTĘPY WE WDRAŻANIU OD CZASU OSTATNIEGO SPRAWOZDANIA

2.1. Przyjęcie i przegląd planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich

Zgodnie z art. 15 ust. 3 dyrektywy w sprawie PPOM państwa członkowskie miały obowiązek opracować plany zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich do dnia 31 marca 2021 r. oraz powiadomić Komisję i zainteresowane państwa członkowskie w terminie trzech miesięcy od opublikowania planów (art. 14 ust. 1).

W niniejszej sekcji podsumowano postępy we wdrażaniu planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich od czasu poprzedniego sprawozdania Komisji, poczynione od 3 maja 2022 r. do 1 stycznia 2026 r.

Pomimo wyznaczonego w dyrektywie w sprawie PPOM terminu 31 marca 2021 r. harmonogramy przyjmowania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich i dokonywania ich przeglądu oraz związane z tym podejście nadal różnią się w poszczególnych państwach UE. Do daty granicznej okresu gromadzenia dowodów plany zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich przyjęło **20 z 22 nadbrzeżnych państw członkowskich**, przy czym od 2022 r. plany te przyjmowano w znacznie szybszym tempie. W latach 2022–2024 osiem państw członkowskich przyjęło przedmiotowe plany, a Portugalia i Dania w tym samym okresie nie tylko w pełni przyjęły swoje plany, ale również dokonały ich wstępnej aktualizacji[6]. Aby zapewnić wdrożenie dyrektywy w sprawie PPOM, w latach 2021–2023 Komisja wszczęła osiem postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego[7], z których sześć zamknięto w następstwie skutecznego przyjęcia planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich przez odnośne państwa członkowskie. **Grecja i Chorwacja**[8] nie przyjęły jeszcze planów obejmujących wszystkie wody morskie,

---

4 Ocena dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej, SWD(2025) 50.

5 Zob. na przykład Zaucha i in. „Wdrażanie dyrektywy UE w sprawie PPOM: Obecna sytuacja i wyciągnięte wnioski w 22 państwach członkowskich UE", *Marine Policy*, 2025.

6 Bułgaria (2023), Dania (2023), Estonia (2022), Hiszpania (2023), Francja (2022), Włochy (2024), Cypr (2023), Portugalia (Region Autonomiczny Azorów 2024 r.), Rumunia (2023) i Szwecja (2022).

7 W latach 2021–2023 wszczęto postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko Bułgarii, Grecji, Hiszpanii, Chorwacji, Włochom, Cyprowi, Portugalii i Rumunii ze względu na to, że państwa te nie ustanowiły planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich i nie przedłożyły ich Komisji zgodnie z wymogami dyrektywy w sprawie PPOM. W 2023 r. postępowania przeciwko Bułgarii (INFR(2022) 2025) i Hiszpanii (INFR(2022) 2027) zostały zamknięte. Postępowania przeciwko Cyprowi (INFR(2021) 2227), Portugalii (INFR(2023) 2042) i Rumunii (INFR(2021) 2224) zamknięto w 2024 r. Postępowanie przeciwko Włochom (INFR(2021) 2223) wycofano z Trybunału w grudniu 2024 r. Jedynie postępowania przeciwko Chorwacji (INFR(2021) 2225) i Grecji (INFR(2021) 2226) nadal są w toku.

8 Jeżeli chodzi o Grecję, 27 lutego 2025 r. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał wyrok w sprawie C-128/24 (Komisja Europejska/Republika Grecka), w którym stwierdził, że Grecja uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy dyrektywy w sprawie PPOM. W kwietniu 2025 r. Grecja zatwierdziła krajową strategię przestrzenną dotyczącą przestrzeni morskiej, w tym mapy obszarów morskich. Uzgodniono harmonogram przyjęcia pełnego planu, który nie został jeszcze przyjęty.

chociaż w obu państwach członkowskich trwają nad nimi prace. Komisja ściśle współpracuje z oboma państwami członkowskimi, aby pomóc im w jak najszybszym przyjęciu planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich.

Opóźnienia względem terminu wyznaczonego na 2021 r. wynikały głównie z przedłużających się procedur (np. sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko oraz koordynacji prac między poszczególnymi instytucjami), złożonego zarządzania, zakłóceń związanych z COVID-19 oraz czynników politycznych lub geopolitycznych. W niektórych przypadkach opóźnienia miały w dużej mierze charakter administracyjny, a przyjęcie planów nastąpiło w niedługim czasie po upływie wyznaczonego terminu.

W większości państw, które jako pierwsze przyjęły plany zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, trwają obecnie cykle ich przeglądu lub rewizji. Kilka państw członkowskich rozpoczęło już pełne przeglądy planów (np. Belgia, Bułgaria, Hiszpania, Francja, Niderlandy, Szwecja), podczas gdy w innych zakończono oceny okresowe lub zaplanowano terminy najbliższych przeglądów (np. w Niemczech, Estonii, na Łotwie, Litwie, Malcie, w Polsce).

Ogólnie rzecz biorąc, państwa przeszły od etapu początkowego przyjęcia planów do ich ukierunkowanych aktualizacji i pierwszych pełnych cykli przeglądu. Jednocześnie dwa pozostałe państwa członkowskie, które jeszcze nie przyjęły planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, kontynuują prace w tym kierunku.

Tabela 1: Obecny stan procesu przyjmowania i przeglądu planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich w odniesieniu do 22 nadbrzeżnych państw członkowskich[9]

Państwo członkowskie	Data przyjęcia obecnie obowiązującego planu	Poprzednie plany	Procesy przeglądu i dodatkowe plany alokacji
Belgia	Maj 2019 r.	Przyjęcie pierwszego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich: marzec 2014 r.	Trwają prace nad trzecim planem zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich Belgii (2026–2032) – przegląd planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich rozpoczęto w 2023 r., a po zorganizowanych w tym zakresie warsztatach przeprowadzono konsultacje publiczne. Nowy plan ma zostać przyjęty w 2026 r.
Bułgaria	Maj 2023 r.	/	W latach 2023–2024 przeprowadzono studium wykonalności. Formalną aktualizację zaplanowano na koniec 2027 r.
Chorwacja	Proces w toku	/	/
Cypr	Grudzień 2023 r.	/	Plan nie jest obecnie przedmiotem przeglądu.

[9] Bardziej szczegółowe informacje oraz linki do planów krajowych można znaleźć na stronie Kraje | Europejska platforma planowania przestrzennego obszarów morskich.

Państwo członkowskie	Data przyjęcia obecnie obowiązującego planu	Poprzednie plany	Procesy przeglądu i dodatkowe plany alokacji
Dania	2023 r.[10]	/	Zmieniony w 2024 r. (formalny suplement do planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich), głównie w celu włączenia nowych celów w zakresie energii morskiej i różnorodności biologicznej, a w 2025 r. – zmiana ustawy o planowaniu przestrzennym obszarów morskich wprowadzająca system tymczasowych projektów testowych i badawczych poza wyznaczonymi obszarami.
Estonia	Maj 2022 r.	/	Trwają prace związane z monitorowaniem i przeglądem rocznego planu działania. Formalny proces przeglądu zaplanowano na lata 2026–2027 w ramach pięcioletniego cyklu przeglądu wymaganego na mocy prawa krajowego.
Finlandia	Grudzień 2020 r.	/	Przegląd rozpoczęto w styczniu/lutym 2024 r.; plan ma zostać zaktualizowany/przyjęty do 2027 r.
Francja	Część druga (dokumenty strategiczne): listopad 2025 r.	Część pierwsza: 2019 r. Część druga: maj 2022 r. /	Po zatwierdzeniu strategii krajowej w czerwcu 2024 r. Francja zmieniła w ostatnim czasie strategiczną część swoich planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, aby wyznaczyć nowe obszary, w szczególności w odniesieniu do morskich farm wiatrowych i obszarów objętych „ścisłą” ochroną, oraz wprowadzić inne związane z tym zmiany.
Niemcy	Wrzesień 2021 r.	Przyjęcie pierwszego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich: 2009 r.	W 2025 r. opublikowano plan zagospodarowania terenu określający strategię sektora morskiego w zakresie morskiej energii wiatrowej. Trwa śródokresowy przegląd niemieckiego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, który ma zostać zakończony w 2026 r.
Grecja	Proces w toku	/	/
Irlandia	Czerwiec 2021 r.	/	Plan zagospodarowania przestrzennego wyznaczonych obszarów morskich na południowym wybrzeżu przyjęto w październiku 2024 r. (wyznaczono w nim obszary wytwarzania energii z morskich źródeł odnawialnych, mające przyczynić się do osiągnięcia mocy morskiej energii wiatrowej na poziomie 5 GW do 2030 r.).

[10] W 2021 r. Dania przedłożyła swój pierwszy plan zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich do konsultacji publicznych przewidzianych na okres sześciu miesięcy. Od momentu opublikowania projektu planu do konsultacji był on prawnie wiążący. Wydano go w drodze rozporządzenia wykonawczego w 2023 r.

Państwo członkowskie	Data przyjęcia obecnie obowiązującego planu	Poprzednie plany	Procesy przeglądu i dodatkowe plany alokacji
Włochy	Wrzesień 2024 r.	/	Plan nie jest obecnie przedmiotem przeglądu.
Łotwa	Maj 2019 r.	/	W październiku 2024 r przyjęto sprawozdanie z oceny śródokresowej. Proces przeglądu miał rozpocząć się jesienią 2025 r.
Litwa	Wrzesień 2021 r.	Przyjęcie pierwszego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich: czerwiec 2015 r.	Przegląd planu ma nastąpić w 2030 r. W planie tematycznym i strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (SOOŚ) z 2024 r. przedstawiono lokalizację morskich farm wiatrowych i połączenia z lądem.
Malta	Lipiec 2015 r.	/	Przeprowadzono wstępny przegląd wewnętrzny. Trwa dalsze wdrażanie w oczekiwaniu na wytyczne rządu dotyczące kolejnych kroków.
Niderlandy	Marzec 2022 r.	Przyjęcie pierwszego planu: 2009 r.[11] Przyjęcie drugiego planu: grudzień 2015 r.[12]	Trwa częściowy przegląd programu dotyczącego regionu Morza Północnego (2022–2027), aby uwzględnić między innymi ambitniejsze cele w zakresie wytwarzania energii z morskich źródeł odnawialnych. Projekt częściowego przeglądu przedłożono Parlamentowi 22 kwietnia 2025 r.; konsultacje publiczne trwają od 19 maja 2025 r.; zakończenie prac ma nastąpić w 2026 r.
Polska	Kwiecień 2021 r., zmiana techniczna przyjęta w grudniu 2022 r.[13]		Ocenę śródokresową opublikowano 9 maja 2025 r.; podjęto decyzję o aktualizacji planu; ministerstwo ubiega się o finansowanie; szeroko zakrojone prace nad aktualizacją planu rozpoczną się w 2026 r. (w zależności od dostępności środków finansowych) i mają potrwać od 2,5 roku do 3 lat.
Portugalia	Grudzień 2019 r. (ląd stały i Madera) i październik 2024 r. (Azory)	/	Plan alokacji energii z morskich źródeł odnawialnych (PAER, 2025 r.) jest automatycznie powiązany z dokumentem *Plano de Situacão do Ordenamento do Espaço Maritimo Nacional* (PSOEM).

[11] Dokument programowy dotyczący Morza Północnego na lata 2009–2015.

[12] Drugi plan zagospodarowania przestrzennego, dokument programowy dotyczący Morza Północnego na lata 2016–2021, stanowi aktualizację dokumentu na lata 2009–2015.

[13] W następstwie groźby podjęcia kroków prawnych ze strony kanadyjskiego koncesjonariusza prowadzącego działalność w sektorze ropy naftowej i gazu, którego prawa na obszarze morskim u wybrzeży Pomorza Zachodniego nie zostały uwzględnione w planie z 2021 r., w ramach przeglądu planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich z 2022 r. – uznanego za „zmianę techniczną" – dostosowano trzy obszary basenu morskiego, aby uwzględnić działalność tego koncesjonariusza; pozwoliło to uniknąć roszczeń o rekompensatę oraz konieczności przeprowadzenia nowej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) lub konsultacji publicznych.

Państwo członkowskie	Data przyjęcia obecnie obowiązującego planu	Poprzednie plany	Procesy przeglądu i dodatkowe plany alokacji
Rumunia	Listopad 2023 r.	/	Plan nie jest obecnie przedmiotem przeglądu.
Hiszpania	Luty 2023 r.	/	Przegląd rozpoczęto w 2024 r.; wszystkie pięć planów odpowiadających pięciu hiszpańskim okręgom morskim należy poddać przeglądowi w ustawowym terminie do 31 grudnia 2027 r.
Słowenia	Lipiec 2021 r.	/	Plan nie jest obecnie przedmiotem przeglądu. Kolejny formalny przegląd przewidziano w 2031 r., prace przygotowawcze mają rozpocząć się w 2029 r.
Szwecja	Luty 2022 r.	/	Dokonano przeglądu planów, między innymi z myślą o osiągnięciu nowych celów w zakresie rozwoju morskiej odnawialnej energetyki wiatrowej oraz utworzeniu morskich obszarów chronionych – wnioski dotyczące zmian w planach przedłożono rządowi w styczniu 2025 r.

2.2. Wdrożenie wymogów dotyczących planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich określonych w dyrektywie w sprawie PPOM

W poniższych sekcjach przedstawiono ocenę sposobu wdrożenia minimalnych wymogów określonych w dyrektywie w sprawie PPOM przez państwa członkowskie. W analizie, w której odniesiono się do odpowiednich przepisów dyrektywy, zbadano podejścia przyjęte w krajowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz związane z nimi ramy wdrażania.

W dyrektywie w sprawie PPOM ustanowiono elastyczne ramy, które pozostawiają państwom członkowskim szeroki margines swobody co do sposobu wdrożenia jej wymogów zgodnie z krajowymi przepisami konstytucyjnymi, strukturami administracyjnymi, systemami prawnymi oraz specyfiką sektora morskiego. W rezultacie państwa członkowskie przyjęły różne modele planowania, zasady zarządzania i rozwiązania techniczne w celu wdrożenia przepisów dyrektywy.

Obserwacje porównawcze i odniesienia do różnych poziomów lub form wdrażania przedstawione w poniższych sekcjach mają zatem charakter opisowy i analityczny. Mają one na celu ułatwienie porównania, określenie tendencji i uwypuklenie schematów postępowania w zakresie wdrażania w całej UE. W przypadkach, w których zdecydowano się na przyjęcie odmiennego podejścia, nie ma podstaw, by uznać takie postępowanie za niezgodne z przepisami lub skutkujące niezadowalającym poziomem wdrożenia.

2.2.1. Art. 5 ust. 1 – Stosowanie podejścia ekosystemowego

Ogólnie rzecz biorąc, przy planowaniu przestrzennym obszarów morskich państwa członkowskie stosowały podejście ekosystemowe, zgodnie z art. 5 ust. 1 dyrektywy w sprawie PPOM. Niemniej jednak stopień, w jakim stosowano podejście ekosystemowe w praktyce, oraz spójność stosowania tego podejścia znacznie się różnią w poszczególnych państwach i zależą od różnic pod względem struktur konstytucyjnych, administracyjnych i porządku prawnego. Podejście ekosystemowe jest powszechnie wskazywane jako zasada przewodnia w celach PPOM i stosuje się je głównie w ramach towarzyszących planom procedur oceny oddziaływania na środowisko.

Głównym sposobem realizacji podejścia ekosystemowego w całej UE jest strategiczna ocena oddziaływania na środowisko[14] (SOOŚ). Wskaźniki bazowe dotyczące stanu środowiska, analizy presji, ocena wariantów alternatywnych oraz środki łagodzące zazwyczaj koncentrują się na elementach ekologicznych i presji związanej z działalnością człowieka, przy czym często wykorzystuje się wskaźniki i ramy monitorowania określone w dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej[15]. W wielu przypadkach ocena oddziaływania na środowisko (SOOŚ) – wraz z odpowiednią oceną[16], jeśli zachodzi taka konieczność – stanowi główne źródło dowodów na to, że różne powiązania ekosystemowe, skumulowane presje wywierane na środowisko oraz ograniczenia środowiskowe uwzględniono na poziomie strategicznym.

W większości planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich podejście ekosystemowe stosuje się zatem w sposób proceduralny, a nie z uwzględnieniem wyraźnych, opartych na ekosystemie zasad podziału na strefy lub progów określonych w pisemnym opisie planu. Zakres, w jakim podejście ekosystemowe wpływa na decyzje dotyczące zagospodarowania przestrzennego, znacznie się różni. W szeregu państw członkowskich wyniki SOOŚ miały wyraźny wpływ na decyzje dotyczące zagospodarowania przestrzennego, zabezpieczeń, warunków lub wyłączeń dotyczących konkretnych rodzajów użytkowania (zwłaszcza w zakresie energetyki morskiej, wydobycia surowców i żeglugi). W innych przypadkach kwestie związane z podejściem ekosystemowym mają bardziej ogólny charakter, przy czym oczekuje się, że ograniczenia środowiskowe zostaną uwzględnione przede wszystkim na etapie wydawania pozwoleń na projekty w ramach późniejszych ocen oddziaływania na środowisko.

Co do zasady państwa członkowskie wdrażają podejście ekosystemowe, opierając się na obowiązujących ramach prawnych UE w zakresie ochrony środowiska, w szczególności na dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej, przepisach dotyczących sieci Natura 2000 oraz krajowych systemach monitorowania środowiska morskiego. W swoich planach często wymieniają zapewnienie zgodności z celami dotyczącymi dobrego stanu środowiska, jednak

[14] Zgodnie z dyrektywą 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

[15] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej).

[16] Zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (wersja ujednolicona pierwotnej dyrektywy 79/409/EWG) i dyrektywą Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

tylko w niektórych planach zgodność ta znajduje odzwierciedlenie w ustrukturyzowanych, opartych na wskaźnikach systemach oceny lub analizach skumulowanego wpływu, które bezpośrednio wpływają na decyzje dotyczące planowania[17]. W innych przypadkach odniesienia do funkcjonowania ekosystemów i ich odporności mają głównie charakter opisowy. Sposób stosowania podejścia ekosystemowego jest także uwarunkowany różnicami w modelach zarządzania. W przypadku systemów scentralizowanych kwestie ekosystemowe zwykle uwzględnia się w drodze ocen oddziaływania na środowisko przeprowadzanych na szczeblu krajowym. Z kolei w systemach wielopoziomowych lub federalnych podejście ekosystemowe realizuje się zarówno w ramach procesów krajowych, jak i regionalnych, co czasami skutkuje jego niejednolitym stosowaniem w poszczególnych basenach morskich. Przyjęcie podejścia dotyczącego planowania opartego na basenach morskich lub strefach przybrzeżnych w niektórych państwach członkowskich pomaga dostosować przeprowadzane oceny ekosystemów do regionalnych warunków ekologicznych, co sprzyja stosowaniu podejścia ekosystemowego bardziej ukierunkowanego na konkretne obszary.

Przykłady dobrych praktyk[18]:

- Irlandia przeprowadziła SOOŚ opartą na celach, w ramach której przeanalizowano każdą politykę NMPF (krajowych ram planowania przestrzennego obszarów morskich) pod kątem strategicznych celów środowiskowych obejmujących wszystkie aspekty dyrektywy w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (różnorodność biologiczną, zdrowie ludzkie, wodę, klimat, krajobraz, dziedzictwo kulturowe itp.). SOOŚ zawiera dowody potwierdzające przeprowadzenie pełnej procedury wstępnej analizy i określenia zakresu, iteracyjne testy z zastosowaniem celów SOOŚ oraz zintegrowaną ocenę oddziaływania na obszary Natura i odpowiednią ocenę. W oświadczeniu dotyczącym SOOŚ wyjaśniono, w jaki sposób zmieniono NMPF na podstawie przeprowadzonych konsultacji oraz oceny. Jest to przykład niewątpliwego wpływu SOOŚ na treść planu.
- W duńskiej SOOŚ z 2023 r. oceniono każdą zmianę planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich pod kątem wszystkich 11 wskaźników określonych w dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej, wykorzystując tabele presji wywieranych na środowisko w odniesieniu do poszczególnych wskaźników w celu zbadania, w jaki sposób usunięcie obszarów akwakultury i wydobycia lub rozszerzenie obszarów produkcji energii z morskich źródeł odnawialnych i stref składowania CO_2 wpływa na dobry stan środowiska. To ustrukturyzowane podejście wzmacnia bezpośredni związek między analizą presji,

[17] Spostrzeżenie to znajduje potwierdzenie w przeprowadzonej przez Komisję ocenie wdrażania dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej. W sprawozdaniu końcowym (COM(2020) 259) zauważono, że postępy w wyznaczaniu wartości progowych w celu określenia dobrego stanu środowiska są powolne oraz że istnieją znaczne różnice w sposobach definiowania i określania dobrego stanu środowiska przez państwa członkowskie w odniesieniu do poszczególnych wskaźników, co świadczy o tym, że wskaźniki mające stanowić podstawę oceny w dalszym ciągu ustala się w sposób niekompletny i niejednolity.

[18] Więcej przykładów krajowych można znaleźć w badaniu uzupełniającym. Dobrym przykładem wielonarodowego podejścia do integracji SOOŚ jest projekt „Strategiczne planowanie ekosystemowe dla zrównoważonej przyszłości Morza Bałtyckiego” (SEABAS), obecnie finansowany w ramach programu Interreg „Region Morza Bałtyckiego”.

celami dotyczącymi dobrego stanu środowiska i ostatecznymi decyzjami dotyczącymi podziału na strefy.

- W estońskiej SOOŚ analizę presji określoną w dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej połączono z modelowaniem skumulowanego wpływu (PlanWise4Blue)[19]. Na podstawie wyników modelowania, które wykazały wysokie zagrożenie dla ptaków i nietoperzy – zwłaszcza wynikające z rozwoju skupiska farm wiatrowych w Zatoce Ryskiej – obszary przeznaczone do rozwoju energetyki wiatrowej przeniesiono i wprowadzono ukierunkowane działania łagodzące skutki działalności wydobywczej, akwakultury i działalności związanej z obroną.

Ogólnie rzecz biorąc, ostatnie zmiany w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich wskazują, że poczyniono wyraźne postępy w zakresie wdrażania art. 5 ust. 1, polegające na bardziej systematycznym wykorzystywaniu danych środowiskowych, analizie skumulowanych presji oraz powiązaniu zmian z celami dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej. Jednocześnie pomiędzy poszczególnymi krajami nadal istnieją różnice w stosowaniu podejścia ekosystemowego w praktyce. Po części wynika to z różnych interpretacji tego pojęcia na szczeblu krajowym oraz braku bardziej funkcjonalnych ram na poziomie UE. Chociaż kwestie ekosystemowe uwzględnia się szeroko w SOOŚ i powiązanych procedurach, w przyszłych cyklach planowania analizy te można by odzwierciedlić w bardziej systematyczny sposób w jasno sformułowanych przepisach dotyczących zagospodarowania przestrzennego, kryteriach podejmowania decyzji i ustaleniach dotyczących monitorowania w ramach samych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich.

2.2.2. Uwzględnienie aspektów środowiskowych, gospodarczych i społecznych oraz aspektów bezpieczeństwa

Ogólnie rzecz biorąc, podczas przygotowywania i wdrażania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich państwa członkowskie systematycznie uwzględniały aspekty środowiskowe, gospodarcze, społeczne oraz aspekty bezpieczeństwa, zgodnie z art. 6 ust. 2 lit. b) dyrektywy w sprawie PPOM. Zasadniczo najwięcej uwagi poświęcano kwestiom środowiskowym, które w sposób konsekwentny uwzględniano w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, co świadczy o silnym powiązaniu z procesami SOOŚ i wywiązywaniu się z obowiązków wynikających z prawodawstwa UE w zakresie ochrony środowiska. Aspekty gospodarcze uwzględniano przede wszystkim poprzez organizację przestrzenną kluczowych sektorów morskich, w szczególności sektora energii z morskich źródeł odnawialnych, transportu morskiego, portów i innej działalności w ramach niebieskiej gospodarki (takiej jak akwakultura). Z kolei kwestie społeczne uwzględniano w sposób bardziej zróżnicowany, często w ramach konsultacji z zainteresowanymi stronami (na przykład z sektorem rybołówstwa) oraz poprzez określenie ogólnych celów planistycznych, a nie za pomocą specjalnych ram analitycznych. Aspekty bezpieczeństwa, w szczególności ograniczenia związane z bezpieczeństwem morskim i obronnością, odzwierciedlano głównie za pomocą oznaczeń przestrzennych, środków wyznaczania dróg morskich oraz stref wyłączonych lub objętych ograniczeniami.

[19] PlanWise4Blue | Europejska platforma planowania przestrzennego obszarów morskich.

Przykłady[20] uwzględnienia kwestii bezpieczeństwa w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich:

W kilku planach zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich zawarto wymogi dotyczące bezpieczeństwa. W Irlandii obowiązuje wymóg przeprowadzenia ocen ryzyka związanego z żeglugą oraz działaniami poszukiwawczo-ratowniczymi na poziomie projektu (z wykorzystaniem np. zestawu narzędzi opracowanego przez Międzynarodową Organizację Morskiego Oznakowania Nawigacyjnego (IALA)), zgodnie z założeniami krajowego planowania kryzysowego i obronnego. We francuskich planach opartych na strefach przybrzeżnych uwzględnia się specjalne sekcje zawierające analizę ryzyka i wykazy działań dotyczących nadzoru morskiego i zdolności reagowania. Szwecja promuje systemy zarządzania ruchem morskim – mają one skutkować zmniejszeniem liczby kolizji i przypadków osadzenia na mieliźnie o ponad 60 % – oraz wskazuje modernizację portów i kanałów żeglugowych jako działania niezbędne do wyeliminowania luk w zakresie bezpieczeństwa. Przykłady te pokazują, w jaki sposób planowanie przestrzenne obszarów morskich może przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa żeglugi dzięki ustrukturyzowanej ocenie i koordynacji z wyspecjalizowanymi organami.

Ostatnie zmiany wskazują, że stopniowo odchodzi się od podejścia opisowego na rzecz bardziej uporządkowanego sposobu uwzględniania kompromisów między poszczególnymi celami. W kilku państwach członkowskich dokonywane przeglądy planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich coraz częściej miały na celu zapewnienie równowagi między chęcią przyspieszenia wdrażania energii morskiej a potrzebą ochrony różnorodności biologicznej, umożliwienia współistnienia rybołówstwa z innymi sektorami i zapewnienia bezpieczeństwa żeglugi. Względy bezpieczeństwa zyskują na znaczeniu w świetle rosnącej konkurencji o dostęp do przestrzeni morskiej i potrzeby ochrony infrastruktury krytycznej, a cele gospodarcze i środowiskowe obecnie określa się dokładniej na poziomie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich niż miało to miejsce w pierwszym cyklu planowania.

Pomimo tych postępów nadal istnieją różnice pod względem zakresu analiz społeczno-ekonomicznych i analiz bezpieczeństwa oraz zakresu, w jakim są one wdrażane w praktyce. W odniesieniu do aspektów środowiskowych stosuje się bardziej ugruntowane metody, a dane są bardziej dostępne, natomiast skutki społeczne i skumulowane skutki społeczno-gospodarcze często uwzględnia się jakościowo. Ogólnie rzecz biorąc, planowanie przestrzenne obszarów morskich coraz częściej wykorzystuje się jako ramy strategiczne służące godzeniu względów środowiskowych, gospodarczych, społecznych oraz aspektów bezpieczeństwa, choć oczekuje się, że w kolejnych cyklach planowania państwa członkowskie będą w dalszym ciągu doskonalić stosowane w tym zakresie metodyki.

2.2.3. Wspieranie spójności

Od pierwszego cyklu wdrażania państwa członkowskie stopniowo intensyfikują działania na rzecz promowania spójności między planowaniem przestrzennym obszarów morskich a powiązanymi politykami, strategiami i procesami planowania, zgodnie z wymogami art. 6 ust. 2 lit. c) dyrektywy w sprawie PPOM. Obecnie wszystkie nadbrzeżne państwa

[20] Więcej przykładów można znaleźć w badaniu uzupełniającym.

członkowskie wyraźnie uznają planowanie przestrzenne obszarów morskich za ramy koordynacji służące dostosowaniu celów środowiskowych, sektorowych i przestrzennych w środowisku morskim, mimo iż stopień spójności poszczególnych polityk różni się w zależności od kraju.

Najbardziej spójne podejście pozwalające osiągnąć ten cel można zaobserwować w polityce ochrony środowiska morskiego[21], którą dostosowywano do celów i dowodów wymaganych na mocy dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej oraz dyrektyw ptasiej[22] i siedliskowej[23]. W wielu przypadkach wymogi środowiskowe znajdują odzwierciedlenie w oznaczeniach przestrzennych, warunkach planowania lub przepisach dotyczących ochrony oraz w procesach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W innych państwach członkowskich spójność w większym stopniu zapewnia się za pomocą odniesień na wysokim szczeblu i w drodze koordynacji procedur, przy czym integracja konkretnych strategii politycznych następuje na późniejszych etapach lub jest rozpatrywana indywidualnie dla każdego przypadku.

Większość państw członkowskich wyraźnie odnosi się do powiązań z dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej i ramową dyrektywą wodną[24], często poprzez dostosowanie celów środowiskowych i oznaczeń przestrzennych. W niektórych przypadkach nadzór nad wdrażaniem zarówno dyrektywy w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich, jak i dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej sprawują te same organy, co ułatwia wymianę danych i wiedzy fachowej.

Przykładowa dobra praktyka[25]: Francja stosuje w pełni zintegrowany instrument na poziomie stref przybrzeżnych (*Documents Stratégiques de Façade*, DSF), który służy jednocześnie jako plan zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich i strategiczne ramy wdrażania dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej. Obowiązki w zakresie ochrony środowiska (sieć Natura 2000, cele dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej, obowiązki wynikające z ramowej dyrektywy wodnej) są włączone do map wykorzystania DSF i planu działania dotyczącego stref przybrzeżnych (obejmującego tematyczne wykazy działań), co zapewnia połączenie wytycznych przestrzennych i środków zarządzania w jednym dokumencie planistycznym.

Oprócz realizacji polityki ochrony środowiska planowanie przestrzenne obszarów morskich obecnie wykorzystuje się w większym stopniu do poprawy koordynacji z ramami dotyczącymi energetyki, transportu morskiego, rozwoju portów i planowania obszarów przybrzeżnych. Ostatnie przeglądy planów oraz ukierunkowane aktualizacje wskazują na dążenie do lepszego

[21] Zob. również ocena dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej (SWD(2025) 50), część 1 – rozdział dotyczący spójności.

[22] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (wersja ujednolicona).

[23] Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

[24] Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

[25] Więcej przykładów można znaleźć w badaniu uzupełniającym.

zrozumienia wzajemnych powiązań między planowaniem przestrzennym obszarów morskich a krajowymi strategiami sektorowymi, zwłaszcza w przypadkach, w których planowanie przestrzenne wiąże się ze znaczącymi skutkami przestrzennymi. Różnice w strukturach zarządzania, cyklach planowania i kompetencjach prawnych nadal wpływają na koordynację działań, jednak planowanie przestrzenne obszarów morskich coraz częściej uznaje się za stabilne ramy odniesienia dla zarządzania tymi interakcjami.

W niektórych przypadkach, zwłaszcza na zatłoczonych obszarach, spójne planowanie wymaga również rozważenia wspólnego wykorzystania przestrzeni przez różne zainteresowane strony. W szeregu państw członkowskich w coraz większym stopniu rozważa się możliwości synergii i współdzielenia lokalizacji, m.in. stosując nowe podejścia do obszarów wielofunkcyjnych, zazwyczaj łączących morskie odnawialne zasoby energii z akwakulturą lub infrastrukturę energetyczną z realizacją celów w zakresie różnorodności biologicznej. Chociaż we wszystkich państwach członkowskich istnieją mechanizmy służące do oceny możliwych interakcji, podejścia te nadal w dużej mierze mają charakter wstępnych poszukiwań i opierają się raczej na eksperymentach prowadzonych w ramach poszczególnych projektów niż na formalnych procedurach planowania. Rzetelne podejście zakładające uwzględnianie wielu zastosowań już w fazie projektowania wymagałoby również istotnego zaangażowania i wczesnego udziału zainteresowanych stron.

Ogólnie rzecz biorąc, doświadczenia z wdrażania planowania przestrzennego obszarów morskich wskazują na stopniowe odchodzenie od formalnych kontroli spójności na rzecz bardziej merytorycznej koordynacji. Chociaż państwa członkowskie stosują różne podejścia, we wszystkich obserwuje się dążenie do włączenia spójności w rutynowych mechanizmach zarządzania, w tym za pomocą międzyresortowych mechanizmów służących koordynacji, wspólnych systemów danych oraz cyklicznych przeglądów planów. Oczekuje się, że tendencja ta utrzyma się w miarę dalszego rozwoju procesu planowania przestrzennego obszarów morskich i wkraczania w kolejne cykle planowania państw członkowskich.

2.2.4. Wzajemne oddziaływanie lądu i morza

Wszystkie państwa członkowskie uwzględniły wzajemne oddziaływanie lądu i morza w swoich ramach planowania przestrzennego obszarów morskich, zgodnie z wymogami art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 2 lit. a) dyrektywy w sprawie PPOM. Niemniej jednak pomiędzy poszczególnymi państwami istnieją znaczne różnice pod względem stopnia, zakresu i intensywności wzajemnego oddziaływania lądu i morza, które stanowią wyraz różnic w przepisach konstytucyjnych, uprawnieniach administracyjnych i tradycjach regulacyjnych, w szczególności w odniesieniu do podziału obowiązków między organami odpowiedzialnymi za planowanie przestrzenne obszarów morskich i lądowych.

Większość państw członkowskich traktuje wzajemne oddziaływanie lądu i morza jako kwestię o charakterze przekrojowym i nie rozpatruje go w drodze w pełni zintegrowanego podejścia do planowania. W planach zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich powszechnie wskazuje się kluczowe obszary wzajemnej styczności, takie jak porty i miejsca dostępu dla transportu wodnego, miejsca występowania połączeń energetycznych i przyłączy sieciowych, miejsca, w których prowadzone są działania na rzecz ochrony obszarów przybrzeżnych, miejsca występowania presji wywieranych na środowisko na lądzie oraz miejsca ekologicznych powiązań wzdłuż linii brzegowej. Procesy związane ze SOOŚ często przyczyniały się do integracji tych obszarów dzięki uwypukleniu skumulowanych skutków

polityki morskiej i polityki dotyczącej wybrzeża oraz konieczności zapewnienia między nimi spójności.

Bardziej zaawansowane podejścia zaobserwowano w przypadkach, w których rozwiązania instytucjonalne umożliwiają ścisłą koordynację między morskimi i lądowymi systemami planowania. W takich przypadkach plany zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich zawierają jaśniejsze wytyczne dotyczące dostosowania zastosowań morskich do infrastruktury lądowej, ram rozwoju obszarów przybrzeżnych i celów zarządzania środowiskowego. Kilka państw członkowskich w niedawnych aktualizacjach planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich w większym stopniu uwzględniło wzajemne oddziaływanie lądu i morza, w szczególności w odpowiedzi na zwiększone wykorzystanie energii z morskich źródeł odnawialnych, rozwój portów i potrzeby związane z przystosowaniem się do zmiany klimatu.

Z kolei w państwach członkowskich, w których struktury zarządzania są bardziej rozdrobnione lub istnieje istotny rozdział kompetencji w zakresie planowania przestrzennego na lądzie i na morzu (w których to przypadkach plany zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich obejmują jedynie wyłączną strefę ekonomiczną) do kwestii wzajemnego oddziaływania lądu i morza często odnoszono się w sposób ogólny, a ich realizacja pozostawała w dużej mierze w gestii decydentów na poziomie poszczególnych projektów oraz w ramach sektorowych procedur wydawania pozwoleń.

2.2.5. Zaangażowanie zainteresowanych stron i udział społeczeństwa

Wszystkie państwa członkowskie wprowadziły rozwiązania zapewniające zaangażowanie zainteresowanych stron i udział społeczeństwa w planowaniu przestrzennym obszarów morskich, zgodnie z art. 6 ust. 2 lit. d) i art. 9 dyrektywy w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich. Udział społeczeństwa stanowi integralną część ustawowych procedur planowania przestrzennego i oceny oddziaływania na środowisko, które zapewniają minimalne możliwości konsultacji zgodnie z obowiązującym prawem. Ponieważ podczas planowania przestrzennego obszarów morskich należy uwzględniać istotne kwestie środowiskowe i oddziaływanie na środowisko, przy angażowaniu zainteresowanych stron i społeczeństwa w proces planowania przestrzennego obszarów morskich, w szczególności przy przeprowadzaniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, państwa członkowskie muszą przestrzegać zasad określonych w dyrektywie w sprawie udziału społeczeństwa[26].

W kwestiach wykraczających poza spełnienie tych podstawowych wymogów podejścia do angażowania zainteresowanych stron znacznie się różnią w poszczególnych krajach, co odzwierciedla różnice w strukturach konstytucyjnych, tradycjach administracyjnych, kulturze planowania oraz ramach regulacyjnych.

Sposób angażowania zainteresowanych stron w państwach członkowskich zasadniczo uległ zmianie i zamiast procesu opartego głównie na formalnych konsultacjach przybiera postać bardziej ustrukturyzowanego modelu współpracy, która w niektórych przypadkach ma

[26] Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE.

charakter ciągły. Pierwsza generacja planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich opierała się w dużej mierze na konsultacjach publicznych przeprowadzonych na etapie przygotowania planu oraz na procesie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W nowszych planach i podczas trwających przeglądów konsultacjom społecznym coraz częściej towarzyszą ukierunkowane konsultacje sektorowe, warsztaty tematyczne, dwustronna wymiana informacji oraz zastosowanie narzędzi cyfrowych, takich jak interaktywne platformy służące do mapowania[27].

Obserwuje się wyraźną tendencję do wzmacniania zaangażowania w wymiarze międzysektorowym, w szczególności wśród organów i zainteresowanych stron w dziedzinie energii, transportu morskiego, ochrony środowiska, rybołówstwa i rozwoju obszarów przybrzeżnych. W kilku państwach członkowskich powołano stałe lub półstałe organy doradcze lub koordynacyjne, a także komisje międzyresortowe, których zadaniem jest wspieranie wdrażania i działań następczych, co pozwala rozszerzyć dialog między zainteresowanymi stronami poza etap przyjęcia planu, aby obejmował również jego monitorowanie i przegląd. W przypadkach, gdy funkcjonują takie rozwiązania, przyczyniają się one do większej przejrzystości, przewidywalności i współodpowiedzialności za wyniki PPOM.

Przykłady dobrych praktyk:

- Przykładem dobrze opracowanego i przejrzystego procesu konsultacji jest proces stosowany na Cyprze. Obejmuje on dwa ogólnokrajowe etapy konsultacji, w ramach których w poszczególnych miastach organizuje się prezentacje, funkcjonuje internetowa platforma do składania pisemnych uwag, a także zapewnia się publiczny dostęp do wszystkich projektów map. Co ważne, uwagi otrzymane w ramach procesu konsultacji przyczyniły się do widocznych zmian w PPOM. Na przykład jednostki akwakultury przeniesiono do innej lokalizacji, aby uniknąć kolizji z infrastrukturą energetyczną, wprowadzono specjalne strefy wyprowadzenia kabli podwodnych na ląd w celu zmniejszenia ryzyka związanego z żeglugą, a także sformalizowano obszary wielofunkcyjne w celu zarządzania współistnieniem działalności w dziedzinie energetyki, transportu, turystyki, dziedzictwa kulturowego i obrony. W skonsolidowanym sprawozdaniu zawierającym uwagi i odpowiedzi opisano, w jaki sposób otrzymane informacje zwrotne wpłynęły na ostateczny kształt planu, zapewniając pełną identyfikowalność.
- W Niderlandach zainteresowane strony z sektora rybołówstwa uczestniczą w planowaniu przestrzennym obszarów morskich w drodze ustrukturyzowanego procesu stałego zaangażowania, realizowanego w szczególności podczas przeglądu planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich Morza Północnego w związku z rozwojem pozyskiwania energii z morskich źródeł odnawialnych. Oprócz ustawowych konsultacji publicznych organizacje działające w sektorze rybołówstwa, takie jak VisNed (niderlandzkie stowarzyszenie rybołówstwa) i POV (niderlandzka organizacja producentów rybołówstwa), uczestniczą w specjalnym dialogu sektorowym i ukierunkowanych wymianach informacji. W procesie tym poruszane są kwestie związane z rybołówstwem, takie jak kwestia dostępu do

[27] Badanie Komisji Europejskiej dotyczące zaangażowania zainteresowanych stron w PPOM, 2023 r. – https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/media/document/15560.

łowisk, bezpieczeństwo i współistnienie w jednej lokalizacji, a także cele środowiskowe i energetyczne, wspieranie przejrzystości i świadome kompromisy. Nadal utrzymują się pewne wyzwania, w tym spory dotyczące zagospodarowania przestrzennego, zagrożenia dla bezpieczeństwa i luki w danych. Aby zrównoważyć przeciwstawne interesy, rozpatruje się zastosowanie innowacyjnych rozwiązań, takich jak dynamiczny podział na strefy i prowadzenie badań opartych na współpracy (np. program ekologiczny na rzecz morskiej energii wiatrowej (Wozep)). Podejście niderlandzkie jest zgodne z dyrektywą w sprawie PPOM i obejmuje współpracę międzynarodową z sąsiadującymi państwami regionu Morza Północnego.

Jednocześnie nadal istnieją różnice pod względem stopnia zaangażowania zainteresowanych stron, jego ciągłości i równowagi w tym zakresie. Chociaż zainteresowane podmioty instytucjonalne i dobrze zorganizowane podmioty sektorowe – w szczególności reprezentujące przemysł morski na dużą skalę – zasadniczo są należycie angażowane w procesy planowania, udział społeczności lokalnych, przedstawicieli tradycyjnego łodziowego rybołówstwa przybrzeżnego, podmiotów działających w sektorze akwakultury, mniejszych podmiotów gospodarczych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego jest nadal znacznie bardziej zróżnicowany i często ogranicza się do doraźnych konsultacji, zamiast systematycznego zaangażowania stanowiącego trwały element całego cyklu planowania. W niektórych państwach członkowskich na drodze do bardziej spójnego i integracyjnego zaangażowania w dalszym ciągu stoją ograniczenia zdolności administracyjnych organów władzy i zainteresowanych stron, różnice kompetencji na poszczególnych szczeblach władzy oraz złożoność procesów planowania przestrzennego.

2.2.6. Wykorzystywanie najlepszych dostępnych danych i dzielenie się danymi

Planowanie przestrzenne obszarów morskich w państwach członkowskich opiera się na szerokim i coraz bardziej uporządkowanym wykorzystaniu danych, zgodnie z art. 6 ust. 2 lit. e) i art. 10 dyrektywy w sprawie PPOM. Wszystkie plany zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich opracowywane są na podstawie istniejących zbiorów danych środowiskowych, społeczno-gospodarczych i sektorowych oraz, w szczególności, w oparciu o dane generowane na podstawie przepisów UE, w szczególności dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej, dyrektywy ptasiej i siedliskowej, oraz odpowiednich ram sektorowych, uzupełnionych o źródła na poziomie basenu morskiego lub na poziomie UE, takie jak EMODnet, usługa programu Copernicus w zakresie monitorowania środowiska morskiego i Europejski atlas mórz.

W większości przypadków organy koordynują wykorzystanie danych za pośrednictwem specjalnych krajowych procesów lub platform, które gromadzą informacje pochodzące od różnych właściwych organów i systemów monitorowania.

Podstawowym mechanizmem powszechnie służącym do koordynacji i walidacji danych środowiskowych, które następnie włącza się do planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, jest strategiczna ocena oddziaływania na środowisko. Wskaźniki bazowe dotyczące stanu środowiska, analizy presji i oceny skumulowanego wpływu zazwyczaj opierają się na danych z monitorowania gromadzonych zgodnie z dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej, wykazach Natura 2000, krajowych mapach dna morskiego,

zbiorach danych dotyczących rybołówstwa i żeglugi oraz informacjach sektorowych (np. dotyczących energii morskiej, portów, kabli). Niektóre państwa członkowskie wykorzystują wskaźniki, parametry i cykle oceny określone w dyrektywie ramowej w sprawie strategii morskiej konkretnie jako środowiskową podstawę uzasadniającą sposób wykorzystania danych w ramach opracowywanych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, podczas gdy inne państwa wykorzystują je w sposób bardziej pośredni, jako dane kontekstowe wspomagające opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich oraz podejmowanie decyzji w sprawie wydawania pozwoleń.

Aby wesprzeć planowanie przestrzenne obszarów morskich, wiele państw członkowskich zainwestowało w krajową lub regionalną infrastrukturę danych morskich. Przykładem takiej infrastruktury są geoportale dotyczące mórz, wspólne platformy GIS i narzędzia wspierające podejmowanie decyzji, które umożliwiają zestawianie danych dotyczących przeznaczenia określonej przestrzeni, związanych z nią ograniczeń i aspektów wrażliwych pod względem środowiskowym. W niektórych przypadkach systemy te mają na celu wspieranie nie tylko przygotowania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, ale również przeprowadzania SOOŚ, odpowiednich ocen i późniejszego wydawania pozwoleń na poziomie projektu, co poprawia spójność na wszystkich etapach planowania i wydawania pozwoleń.

Jednocześnie między państwami członkowskimi można zaobserwować znaczne różnice pod względem stopnia porównywalności danych i ich wykorzystania w praktyce, co odzwierciedla różnice w dostępności danych i poziomie zdolności technicznych. W kilku przypadkach ograniczenia w zakresie danych wyraźnie uwzględniono w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich lub SOOŚ, w szczególności w odniesieniu do usług ekosystemowych, skumulowanych presji, skutków zmiany klimatu i wzajemnego oddziaływania w wymiarze społeczno-gospodarczym. W przypadku luk w danych w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich zazwyczaj stosuje się podejścia ostrożnościowe, przeprowadzenie szczegółowej analizy odracza się na kolejne cykle planowania lub wykorzystuje się oceny na poziomie projektu w celu udoskonalenia dowodów.

Przykłady dobrych praktyk:

- Hiszpania korzysta z platformy INFOMAR, która umożliwia harmonizację zbiorów danych i kryteriów wydawania pozwoleń na potrzeby planowania przestrzennego obszarów morskich, realizacji dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej i działań organów odpowiedzialnych za zarządzanie strefą przybrzeżną, usprawniając proces dostosowywania operacyjnego we wszystkich obszarach polityki.
- W szczególności państwa członkowskie z regionu Morza Bałtyckiego i Morza Północnego systematycznie wykorzystują regionalne zbiory danych i narzędzia opracowane w ramach projektów HELCOM-VASAB, OSPAR i finansowanych przez UE projektów planowania przestrzennego obszarów morskich.

2.2.7. Współpraca między państwami członkowskimi i na poziomie basenów morskich

Państwa członkowskie pogłębiły współpracę w zakresie planowania przestrzennego obszarów morskich, zgodnie z art. 6 ust. 2 lit. f) i art. 11 dyrektywy w sprawie PPOM. Współpraca jest standardową cechą procesów planowania przestrzennego obszarów morskich, zwłaszcza w obrębie wspólnych basenów morskich, i polega na połączeniu formalnych procedur, ram regionalnych i współpracy opartej na projektach. Stopień i rodzaj współpracy oraz jej praktyczny wpływ na wyniki planowania różnią się jednak znacznie w poszczególnych basenach morskich i krajach.

Większość państw członkowskich dysponuje mechanizmami konsultacji, koordynacji i wymiany informacji z krajami sąsiadującymi. Zazwyczaj przybierają one formę konsultacji w sprawie SOOŚ i PPOM, spotkań dwustronnych i udziału w regionalnych strukturach dotyczących danego basenu morskiego. Najczęściej wykorzystywanym sposobem współpracy mającym solidne podstawy prawne nadal są konsultacje transgraniczne w ramach SOOŚ, które zapewniają wczesne powiadamianie, wymianę dokumentacji i uwzględnianie transgranicznych skutków dla środowiska. W wielu przypadkach procesy te przyczyniły się do lepszego dostosowania baz dowodowych, ocen oddziaływania na środowisko oraz założeń planistycznych między poszczególnymi krajami.

Poza formalnymi konsultacjami współpraca często odbywa się za pośrednictwem istniejących regionalnych ram zarządzania, takich jak grupa robocza HELCOM-VASAB ds. PPOM na Morzu Bałtyckim, struktury związane z OSPAR oraz inicjatywa na rzecz basenu Morza Północnego na północno-wschodnim Atlantyku, a także poprzez skoordynowane wdrażanie Protokołu do konwencji barcelońskiej w sprawie zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną. Ramy te zapewniają wspólne zasady, wytyczne i fora dialogu, które z kolei pomagają dostosować podejścia do planowania przestrzennego, w szczególności w odniesieniu do celów środowiskowych, żeglugi i energii z morskich źródeł odnawialnych. Ich uzupełnieniem są projekty i platformy finansowane przez UE, ponieważ ułatwiają one prowadzenie wspólnych badań, wymianę metodyki i wspólne zastosowania pilotażowe, zwłaszcza w odniesieniu do ocen skumulowanego wpływu, podejść ekosystemowych i transgranicznego wykorzystywania danych[28].

Przykładowa dobra praktyka:

Inicjatywa na rzecz basenu Morza Północnego (GNSBI) – rozpoczęta w 2023 r. przez Niderlandy i Francję – skupia dziewięć państw graniczących z obszarem Morza Północnego (BE, DK, FR, DE, IE, NL, NO, SE, UK). Jej celem jest poprawa spójności planowania przestrzennego obszarów morskich i zarządzania obszarami morskimi w całym basenie poprzez dostosowanie priorytetów w obszarach takich jak energia morska, rybołówstwo/akwakultura, żegluga i ochrona przyrody oraz poprzez wspieranie opartego na ekosystemie, transgranicznego podejścia do optymalizacji wykorzystania wspólnych wód.

[28] Unia Europejska od lat zapewnia znaczne wsparcie finansowe na rzecz rozwoju współpracy wielonarodowej w zakresie planowania przestrzennego obszarów morskich. Na przykład program Interreg „Region Morza Bałtyckiego" od ponad 20 lat wspiera projekty współpracy w tej dziedzinie. Wsparcie finansowe zapewnia się również w ramach innych programów Interreg, w tym programu Interreg „Region Południowego Bałtyku" (np. projekt SEAPLANSPACE) oraz programu Interreg „Region Morza Północnego" (np. projekt NORSAIC).

Współpraca z istniejącymi forami, na przykład współpraca w dziedzinie energetyki na Morzu Północnym (NSEC) oraz współpraca w ramach Konwencji o ochronie środowiska morskiego obszaru Północno-Wschodniego Atlantyku (konwencja OSPAR), wzmacnia koordynację między resortami, organami i zainteresowanymi stronami oraz sprzyja wymianie danych i wiedzy. Prace prowadzone w ramach sześciu dobrowolnie ustalonych kierunków technicznych (zarządzanie, wielorakie wykorzystanie/współużytkowanie, ochrona przyrody, skumulowane oddziaływanie, długoterminowe perspektywy rybołówstwa i dzielenie się wiedzą) zapewniają ustrukturyzowane ramy na rzecz przeciwdziałania skumulowanym presjom i utrzymania działalności w granicach nieszkodliwych dla środowiska.

W praktyce współpraca między państwami członkowskimi i na poziomie basenów morskich nadal ma zróżnicowany wpływ na konkretne decyzje dotyczące planowania przestrzennego. Chociaż zaobserwowano, że niektóre państwa członkowskie podejmują zgodne decyzje w sprawie podziału na strefy, korytarzy lub zabezpieczeń środowiskowych, w wielu przypadkach współpraca służy głównie wspieraniu wzajemnej wymiany wiedzy i informacji, a nie osiąganiu wspólnych lub skoordynowanych wyników planowania. Głębszą integrację nadal utrudniają różnice w cyklach planowania, kwestie związane ze statusem prawnym podmiotów odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne, uprawnieniami administracyjnymi oraz priorytetami krajowymi.

2.2.8. Współpraca z państwami trzecimi

Większość państw członkowskich współpracuje z państwami trzecimi, zwłaszcza gdy istnieją ku temu istotne powody, takie jak wspólne baseny morskie, ekosystemy migracyjne lub transgraniczna działalność morska. W praktyce współpraca ta odbywa się głównie w ramach istniejących struktur, takich jak regionalne konwencje morskie, organizacje międzynarodowe i projekty UE[29], a nie za pośrednictwem formalnych dwustronnych umów dotyczących planowania przestrzennego obszarów morskich. W przypadku państw członkowskich, które dzielą granicę morską z państwami spoza UE na Morzu Bałtyckim, Morzu Śródziemnym, Morzu Czarnym i północno-wschodnim Atlantyku, odnotowuje się bardziej systematyczną współpracę dwustronną. Zmiana sytuacji geopolitycznej wywiera niekorzystny wpływ na ciągłość i zakres współpracy regionalnej oraz dwustronnej w niektórych basenach morskich.

Największy rozwój współpracy z państwami trzecimi zaobserwowano na poziomie opracowywania strategii i wymiany informacji. Państwa członkowskie często uczestniczą w regionalnych platformach i forach technicznych, aby dzielić się danymi, uzgadniać cele środowiskowe oraz omawiać zmiany zachodzące w poszczególnych sektorach, w szczególności w odniesieniu do ochrony środowiska, bezpieczeństwa żeglugi, rybołówstwa i akwakultury oraz nowych zastosowań, takich jak energia z morskich źródeł odnawialnych.

[29] W kilku realizowanych obecnie projektach dotyczących PPOM finansowanych przez UE (np. MEDIGREEN, NESBp) uczestniczą państwa spoza UE. Programy Interreg, w których państwa niebędące członkami UE uczestniczą na równi z państwami członkowskimi, stwarzają również szczególną możliwość rozwoju współpracy w zakresie planowania przestrzennego obszarów morskich z państwami trzecimi; liczne przykłady takich projektów można znaleźć w programie Interreg dotyczącym Morza Czarnego, programie Interreg ADRION (obejmującym Morze Adriatyckie i Morze Jońskie) oraz w regionie Morza Śródziemnego.

Interakcje te przyczyniają się do gromadzenia wiedzy i poprawy wzajemnego zrozumienia, ale rzadko skutkują skoordynowanymi lub wspólnie uzgodnionymi rozwiązaniami w zakresie planowania przestrzennego. W wielu przypadkach powodem nawiązania współpracy były finansowane przez UE projekty lub inicjatywy regionalne realizowane w określonych ramach czasowych, co skutkowało fragmentarycznymi wynikami lub zakończeniem współpracy po zakończeniu finansowania projektu.

Z dostępnych dowodów wynika, że współpraca z państwami trzecimi jest skuteczniejsza, gdy odbywa się w ramach funkcjonujących od dawna struktur regionalnych i wiąże się ze zobowiązaniami środowiskowymi wynikającymi z konwencji międzynarodowych. Niemniej jednak w dalszym ciągu istnieje niewiele systematycznych mechanizmów służących przełożeniu takiej współpracy na konkretne przepisy dotyczące planowania przestrzennego obszarów morskich lub skoordynowane środki planowania przestrzennego. Ogólnie rzecz biorąc, poczyniono postępy w utrzymywaniu dialogu i wymianie informacji. Niezmiennym wyzwaniem w ramach przyszłych cykli planowania jest jednak zdolność państw członkowskich do głębszego i spójniejszego uwzględniania kwestii dotyczących państw trzecich przy wdrażaniu planowania przestrzennego obszarów morskich.

2.3. Wyzwania związane z wdrożeniem

Doświadczenia z wdrażania planowania przestrzennego obszarów morskich zgromadzone od poprzedniego cyklu sprawozdawczego potwierdzają, że planowanie przestrzenne obszarów morskich jest obecnie zasadniczym i ugruntowanym elementem zarządzania obszarami morskimi UE. W coraz większym stopniu funkcjonuje ono jako ramy odniesienia dla organizacji różnych sposobów wykorzystania przestrzeni morskiej i wspierania koordynacji polityki na poziomie krajowym i na poziomie basenów morskich. Jednocześnie istnieje szereg obszarów, w których rolę morskiego planowania przestrzennego można by jeszcze bardziej wzmocnić, aby sprostać zmieniającym się celom politycznym i rosnącym wymaganiom w zakresie przestrzeni morskiej.

Pierwszym wyzwaniem jest międzysektorowa koordynacja na różnych szczeblach sprawowania rządów. Planowanie przestrzenne obszarów morskich zapewnia już wspólne ramy przestrzenne, w których uwzględnia się cele środowiskowe, gospodarcze i społeczne. Jednak coraz więcej powiązań między polityką w dziedzinie energii, środowiska, rybołówstwa, akwakultury, transportu, bezpieczeństwa i dostosowania do zmian klimatu skutkuje wzrostem oczekiwań wobec morskiego planowania przestrzennego – ma ono bowiem ułatwiać zachowanie spójności nie tylko między poszczególnymi sektorami, ale także między działaniami władz krajowych, regionalnych i lokalnych. W wielu państwach członkowskich odpowiedzialność za wdrażanie planowania przestrzennego obszarów morskich rozkłada się na różne szczeble sprawowania rządów, co zwiększa złożoność procesów koordynacji. Chociaż w większości przypadków istnieją mechanizmy służące koordynacji, ich skuteczność jest zróżnicowana, a doświadczenia związane z wdrażaniem pokazują, że istnieje możliwość dalszego wzmocnienia roli morskiego planowania przestrzennego jako stabilnego filaru koordynacyjnego łączącego polityki sektorowe, strategie, cele i instrumenty wdrażania na różnych szczeblach administracji. Ponadto rosnący popyt na przestrzeń powoduje, że poszczególne sektory coraz częściej muszą prowadzić działania na zachodzących na siebie lub sąsiadujących ze sobą obszarach, co z kolei wymaga, aby planowanie od samego początku opierało się na podejściu „wielofunkcyjności z założenia” i odbywało się w ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami.

Kolejne wyzwanie dotyczy regionalnego i morskiego wymiaru planowania przestrzennego obszarów morskich. Współpraca na poziomie basenów morskich stała się stałym elementem procesów planowania przestrzennego obszarów morskich, wspieranym za pomocą konwencji regionalnych, projektów finansowanych przez UE i ustanowionych platform sprzyjających współpracy. Czynniki geopolityczne oraz różnice w cyklach planowania, krajowych zakresach uprawnień i podejściach do wdrażania mogą jednak ograniczać stopień systematycznego odzwierciedlenia celów regionalnych w wynikach planowania przestrzennego. Wzmocnienie podejścia regionalnego mogłoby przyczynić się do osiągnięcia większej spójności pod względem podejścia do wspólnych wyzwań, skumulowanych skutków i transgranicznych potrzeb infrastrukturalnych, przy jednoczesnym poszanowaniu kompetencji krajowych.

Dodatkowym wyzwaniem jest konieczność zapewnienia większej spójności instrumentów z polityką w dziedzinie środowiska, w szczególności z dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej oraz powiązanymi wymogami i ramami dotyczącymi ochrony i odbudowy zasobów przyrodniczych, a także z celami w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Z proceduralnego punktu widzenia procesy planowania przestrzennego obszarów morskich są zasadniczo dobrze dostosowane do tych polityk, w szczególności dzięki SOOŚ i wymianie danych. Ponieważ jednak cele polityki w coraz większym stopniu koncentrują się na stanie ekosystemów, ich odporności i odbudowie, a także na ich dostosowaniu do zmiany klimatu, konieczne jest dalsze doprecyzowanie zasad planowania przestrzennego obszarów morskich, aby cele te znalazły wyraz w konkretnych decyzjach w zakresie planowania przestrzennego. Doprecyzowaniu planowania przestrzennego obszarów morskich służą między innymi takie działania jak uwzględnianie w większym stopniu wzajemnego oddziaływania lądu i morza, wrażliwości obszarów przybrzeżnych oraz skutków przestrzennych zmian zachodzących w wyniku zmiany klimatu, a także dalsze wspieranie zrównoważonego rozwoju sektorów niebieskiej gospodarki.

Inne, nowe wyzwanie dotyczy organizacji i wykorzystania danych oraz wiedzy. Poczyniono znaczne postępy w rozwoju infrastruktury danych morskich i narzędzi wspierających podejmowanie decyzji na potrzeby planowania przestrzennego obszarów morskich, często w ramach inicjatyw na szczeblu UE i współpracy regionalnej. Wraz z rozwojem planowania przestrzennego obszarów morskich coraz większego znaczenia nabiera wzmocnienie powiązań z systemami obserwacji i monitorowania oceanów, aby przyczynić się do planowania adaptacyjnego, zyskać lepsze zrozumienie skumulowanych skutków oraz poszerzyć bazę dowodową służącą podejmowaniu decyzji w różnych obszarach polityki.

Ponadto coraz większa liczba inicjatyw UE dotyczących przestrzeni morskiej świadczy o potrzebie zwiększenia spójności i uproszczenia w całym krajobrazie polityki. Coraz częściej oczekuje się, że planowanie przestrzenne obszarów morskich będzie odbywać się z uwzględnieniem wielu sektorów, strategii, planów i wymogów w zakresie sprawozdawczości. Chociaż świadczy to o jego potencjale jako siła integrująca, podejście to uwydatnia również, jak ważne jest, aby planowanie przestrzenne obszarów morskich służyło upraszczaniu, a nie potęgowaniu złożoności istniejących struktur zarządzania. Dalsze ujednolicenie celów, harmonogramów i przepływu informacji między poszczególnymi obszarami polityki mogłoby poprawić skuteczność morskiego planowania przestrzennego jako podstawowego narzędzia planowania i koordynacji.

Ogólnie rzecz biorąc, omówione powyżej wyzwania wskazują na możliwości wykorzystania solidnych podstaw ustanowionych w dyrektywie w sprawie PPOM. Doświadczenia

z kolejnych cykli planowania stanowią solidną podstawę do rozważenia, w jaki sposób można jeszcze bardziej wzmocnić planowanie przestrzenne obszarów morskich jako główny filar zarządzania oceanami w UE, w tym w kontekście zbliżającego się przeglądu dyrektywy w sprawie PPOM i opracowania przyszłego aktu w sprawie oceanów, jak zapowiedziano w Europejskim pakcie na rzecz wszechoceanu przyjętym w czerwcu 2025 r.[30]

3. DALSZE DZIAŁANIA

Od czasu przyjęcia dyrektywy w sprawie PPOM w polityce i ramach prawnych regulujących wody morskie UE zaszły istotne zmiany. Planowanie przestrzenne obszarów morskich odbywa się obecnie w sytuacji gdy rośnie tempo wdrażania energii z morskich źródeł odnawialnych, cele w zakresie ochrony i odbudowy środowiska stają się coraz bardziej rygorystyczne, kwestia bezpieczeństwa i odporności nabiera coraz większego znaczenia, a oczekiwania dotyczące zintegrowanego zarządzania oceanami są też coraz większe. Zmiany te uwypuklają strategiczne znaczenie planowania przestrzennego obszarów morskich jako kluczowego instrumentu koordynacji, a jednocześnie ujawniają związane z nim ograniczenia zarówno pod względem opracowywania, jak i wdrażania planów.

Planowanie przestrzenne obszarów morskich powszechnie uznaje się za jeden z niewielu instrumentów, które pozwalają łączyć polityki sektorowe, cele środowiskowe i podejmowanie decyzji przestrzennych między obszarami morskimi. Jednocześnie doświadczenia związane z wdrażaniem planowania przestrzennego obszarów morskich ujawniły pewne wyzwania strukturalne. Należą do nich między innymi niespójna interpretacja podstawowych pojęć, takich jak podejście ekosystemowe, zróżnicowane traktowanie wzajemnego oddziaływania lądu i morza, nierównomierne uwzględnianie zainteresowanych stron z sektora morskiego, fragmentaryczne podejście do danych i monitorowania oraz ograniczona zdolność do koordynowania wyników związanych z planowaniem na szczeblu transgranicznym i w odniesieniu do planowania w państwach trzecich.

W tym kontekście zapowiedziano przyjęcie aktu o wszechoceanie, który będzie stanowił część Europejskiego paktu na rzecz wszechoceanu, ustanawiającego jednolite ramy unijne mające na celu ochronę zdrowia oceanów oraz zrównoważony rozwój niebieskiej gospodarki. Akt o wszechoceanie ma być sztandarową inicjatywą w zakresie zarządzania oceanami, opartą na przeglądzie dyrektywy w sprawie PPOM. Celem aktu będzie usprawnienie i unowocześnienie planowania przestrzennego obszarów morskich jako strategicznego narzędzia, które będzie służyło realizowaniu priorytetów paktu na rzecz wszechoceanu i ich wdrażaniu, dzięki zwiększonej koordynacji międzysektorowej na szczeblu krajowym oraz dzięki przyjęciu bardziej zorganizowanego podejścia dotyczącego basenów morskich. Wyniki niniejszego sprawozdania z wdrożenia dostarczą aktualnych danych, które posłużą jako podstawa do przeglądu dyrektywy 2014/89/UE oraz opracowania przyszłego aktu o wszechoceanie.

Podsumowując, niniejsze sprawozdanie pokazuje, że w odniesieniu do planowania przestrzennego obszarów morskich w UE osiągnięto nowy etap dojrzałości, choć nadal utrzymują się pewne wyzwania. W wielu państwach członkowskich trwa obecnie drugi lub trzeci cykl planowania i coraz większy nacisk kładzie się na przegląd oraz ukierunkowaną aktualizację planów zagospodarowania przestrzennego, a także na monitorowanie ich

[30] COM(2025) 281; https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/european-ocean-pact_pl.

wdrażania. Umożliwia to przejście na planowanie w większym stopniu włączające, całościowe i ukierunkowane na konkretne cele, charakteryzujące się jaśniejszymi zasadami podejmowania decyzji, silniejszymi powiązaniami z monitorowaniem i zarządzaniem adaptacyjnym oraz większą spójnością między poszczególnymi obszarami polityki i basenami morskimi.